

24.09.2024

Asia/8

§ 483

Jakomäen lammen uimaranta ja puistometsä, puistosuunnitelma, Suurmetsä

HEL 2023-015511 T 10 05 02

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunta päätti hyväksyä liitteenä 2 olevan Jakomäen lammen puistometsän puistosuunnitelman (sisältää lammen uimarannan suunnitelman), suunnitelmapiirustus nro VIO 6365/1.

Käsittely

Asian aikana kuultavina olivat projektinjohtaja Johanna Himberg ja projektipäällikkö Hannu Airola. Asiantuntijat poistuivat kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Johanna Himberg, projektinjohtaja, puhelin: 09 310 21806
johanna.himberg(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Suunnitelmaselostus nro VIO 6365/1
- 2 Suunnitelmapiirustus nro VIO 6365/1
- 3 Vuorovaikutusmuistio nro VIO 6365/1

Muutoksenhaku

Hallintovalitus, katusuunnitelman tai muun yleisen alueen suunnitelman hyväksyminen

Otteet

Ote
Muistuttaja

Otteen liitteet
Esitysteksti

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Lähtökohdat ja tavoitteet

Helsingin kaupunki laatii yhteistyössä Vantaan kaupungin kanssa Jakomäessä ja Vaaralassa sijaitsevien lampien ympäristön puistosuunnitelmaa. Helsingin suunnittelualue kulkee nimellä Jakomäen lammen puistometsä ja sijaitsee Suurmetsän (41.) kaupunginosassa, Jakomäen osa-alueella (414.).

Puistosuunnitelma perustuu voimassa olevaan asemakaavaan nro 8784 (tullut voimaan 12.3.1984). Asemakaavassa alue on merkitty lähivirkistysalueeksi (VL). Suunnittelualue on vuoden 2016 yleiskaavassa virkistys- ja viheraluetta sekä asuntovaltaista aluetta (A2, nykyisen koiraitauksen ympäristö). Lisäksi yleiskaavaan on merkitty viheryhteys lampien alueelta länteen, Jakomäen läpi. Alue rajautuu pohjoisessa lähikeskusta-alueeseen (C3) sekä suunniteltuun pikaraitiotiehen. Suunnittelualue on osa Viikki-Kivikko vihersormea. Lampien alue ja niiden suunnittelu ja rakentaminen virkistyskäyttöön on kaupungin tavoitteellisessa viher- ja virkistysverkostossa VISTRA:ssa (osa II, KSV) tunnistettu yhtenä vihersormen tärkeimpänä kehittämiskohteena.

Puistosuunnitelma sopeutuu asemakaavan mukaiseen ympäristöön.

Helsingin suunnittelualue on esitetty suunnitelmapiirustuksessa VIO 6365/1 (liite 2). Suunnittelualueen pinta-ala on noin 4,3 hehtaaria. Kaupunkien yhteenlaskettu suunnittelualueen kokonaispinta-ala on 21,3 hehtaaria sisältäen sekä Helsingin että Vantaan alueet.

Suunnittelualue, Jakomäen lammen puistometsä, rajautuu lännessä Somerikkotiehen, pohjoisessa Kuussillantiehen, koillisessa ja idässä Vantaan kaupungin rajaan ja Vaaralaan kuuluviin lähivirkistys- ja urheilu- ja virkistyspalveluiden alueisiin ja etelässä Slåttmossenin luonnonsuojelualueeseen. Somerikkotiellä on voimassa oleva katusuunnitelma, johon puistosuunnitelma-alue liittyy. Katusuunnitelma-aluetta on puistosuunnittelun yhteydessä tarkennettu.

Helsingin nimistötoimikunta on käsitellyt alueen nimistöä 14.2.2024 ja esittänyt alueelle seuraavia nimiä: Jakomäen uimaranta – Jakobacka badstrand (uimaranta), Rutikanpolku – Rutikkastigen (pelastusreitti) ja Rutikka (lampi). Alueeseen ja nimiin liittyvää muistitietoa on kysytty Puistola-Seura ry:ltä ja Koillis-Seura ry:ltä.

Puistosuunnitelmalla kehitetään Jakomäen ja Vaaralan lampien alueen virkistyspalveluita ja tehdään uimisesta nykyistä turvallisempaa ja vahvistetaan alueen positiivista identiteettiä.

Helsingin ja Vantaan alueella sijaitsee yhteensä neljä pohjavesilampea. Yksi lammista sijaitsee Helsingin suunnittelualueella ja kolme Vantaan puolella. Helsingin puolella sijaitseva lampi ja Vantaan eteläisin lampi suunnitellaan virallisiksi uimarannoiksi, ja niiden yhteyteen tehdään

huoltorakennukset erillisten suunnitelmien mukaan. Alueen reitistöä parannetaan ja laajennetaan, nykyistä koira-aitausta siirretään osittain ja sen yhteyteen rakennetaan virkistysaluetta palveleva pysäköintialue. Puistoalue ja reitit palvelevat pääasiassa lähialueen asukkaita. Sen sijaan uintimahdollisuus houkuttelee käyttäjiä myös kauempaa.

Pysäköintialue ja huoltorakennus ovat välttämättömiä virallisen uimarannan osia. Pysäköintialue palvelee myös Slåttmossenin luonnonsuojelualueen kävijöitä. Alueen nykyisiä ja tulevia liikenneolosuhteita ja suunniteltujen pysäköintijärjestelyjen riittävyttä ja toimivuutta on kuvattu työn yhteydessä laaditussa liikenneselvityksessä.

Vantaan asemakaavaan on merkitty LP-alue (yleinen pysäköintialue) suunnittelualueesta luoteeseen Kuussillantien toiselle puolelle. Sen toteutus ei ole tässä vaiheessa ajankohtaista.

Alueen luontoarvot on tunnistettu ja ne ohjaavat suunnitteluratkaisuja, joilla mahdollistetaan alueen luonnonympäristön olosuhteiden parantamista. Nykyisiä avoimia alueita ja olemassa olevia reittejä hyödynnetään uusien toimintojen sijoittelussa. Virkistyskäyttöä ohjataan ja keskitetään luontoarvot huomioiden, mikä vähentää ympäristön hallitsematonta kulumista. Maaston muokkausta tehdään harkiten. Pohjaveden laatu turvataan suojelutoimenpiteillä.

Myös puiston rakennussuunnittelu tehdään yhteistyössä Vantaan kaupungin kanssa.

Puistosuunnitelmalla mahdollistetaan asemakaavan nro 8784 mukaisen puiston peruskorjaus. Lisäksi puistosuunnitelma mahdollistaa asemakaavan toteutumisen kaavan tavoitteiden mukaisesti. Pysäköintialueen, huoltorakennuksen sekä kioskin toteuttamiseksi alueella on poikkeamislupa.

Uimaranta tulee kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluiden hallintaan.

Suunnitelma

Puistosuunnitelmassa on uusi uimaranta nykyisen lammen rannalla. Uimarannalle on esitetty seuraavat toiminnot ja varusteet: ulkosuihku, kuntoilupaikka, piknikpöydät ja penkit, pyöräpysäköinti ja huoltorakennus pukusuojineen sekä wc-, suihku-, sosiaali- ja varastotiloineen. Lisäksi varaudutaan mahdollisen talviuintilaiturin toteutukseen ja varataan tila grillipaikalle ja kioskille. Kioskivarauksen viereen tehdään tapahtumasähköpiste. Uimarannan suihku-, wc- ym. tilat liitetään kunnallistekniikkaan.

Lampi kunnostetaan ennen muun puiston peruskorjausta imuruoppausmenetelmällä. Uimarannan pohja muotoillaan niin, että se viettää tasaisesti 1,25–1,5 m syvyyteen asti, josta se lähtee syvenemään jyrkemmin. Pohjan muotoilulla parannetaan uimaturvallisuutta.

Somerikkotien ja nykyisen koira-aitauksen isojen koirien aitauksen väliin sijoitetaan uusi pysäköintialue, joka palvelee sekä virkistysalueen että Slåttmossenin luonnonsuojelun kävijöitä. Pysäköintipaikkoja toteutetaan 38 kappaletta sisältäen liikkumisrajoitteisille varatun pysäköintipaikan. Pysäköintialueelle tehdään pohjavesisuojaus, koska alue sijaitsee pohjavesialueella. Hulevedet ja lumen sulamisvedet käsitellään öljynerotuskaivoissa, josta ne johdetaan hulevesiviemäriin.

Toteutettavan pysäköintialueen pohjoispuolelle on merkitty alue, jolle pysäköintiä voidaan tulevaisuudessa laajentaa 14 pysäköintipaikan verran, mikäli tähän olisi tarve. Pysäköintialueen laajennuksen toteuttaminen vaatii oman poikkeamispäätöksensä.

Nykyisen koira-aitauksen isojen koirien puolta on hieman pienennetty ja pienten koirien puoli on siirretty pysäköintialueen alta isojen koirien aitauksen eteläpuolelle. Aitauksen koot ovat koirapalvelulinjauksen mukaiset. Aitauksille rakennetaan uudet sisääntuloalueet sekä kalusteet ja varusteet uusitaan.

Suunnitelmassa on esitetty täydennyksiä ja parannuksia olemassa olevaan reittiverkostoon. Rutikanpolku suunnittelun pohjoisosassa toimii uimarantojen pelastus- ja huoltoreittinä. Alueelle johtavien reittien alkuun tulee ajoesteet. Suurin osa puistoalueen reiteistä täyttää esteettömyyden perustason vaatimukset. Reitit ovat pääasiassa kivituhkapintaisia. Alueen polkumaisia yhteyksiä päällystetään puuhakkeella. Myös kuntoiluvälineiden sekä pyörätelineiden alusta on puuhaketta.

Pyörätelineitä sijoitetaan lammen pohjois- ja eteläpuolelle sekä alueen lounaiskulmaan koirapuistossa ja Slåttmossenin luontopolulla kävijöille. Helsingin suunnittelun alueella on yhteensä 38 pyöräpaikkaa. Penkkejä sijoitetaan uimarannan lisäksi reittien varsille. Uimarannan lähellä on jätteiden kierrätyspiste isoilla jätesäiliöillä. Puiston sisääntulojen yhteyteen sijoitetaan pienempiä roska-astioita.

Valaistuksen suunnittelussa otetaan huomioon virkistyskäytön lisäksi luontoarvot. Alueen valaistus minimoidaan, jotta se aiheuttaa mahdollisimman vähän häiriötä eri lajeille.

Suunnitelman tarkempi kuvaus ilmenee suunnitelmaselostuksesta (liite 1) ja suunnitelmapiirustuksesta nro VIO 6365/1 (liite 2).

Puisto sopeutuu alueella voimassa olevan asemakaavan nro 8784 mukaiseen ympäristöönsä ja täyttää toimivuuden, turvallisuuden ja viihtyisyyden vaatimukset.

Luonnon monimuotoisuus ja kestävä kehitys

Lammet ovat maa-ainesoton seurauksena syntyneitä niin kutsuttuja hiekkakuoppien pohjavesilampia. Lampien umpeenkasvua ja rehevöitymistä voidaan hillitä veden laadun ja elinympäristöjen ylläpitämiseksi. Lammet ja niiden lähiympäristö ovat arvokas matelija- ja sammakkoe-läinkohde. Sammakot käyttävät kaikkia lampia lisääntymispaikkanaan. Kutuaikaan vesi on kylmää, joten uintikäytön haitat ovat vähäiset.

Suunnittelualue on pääosin mäntyvaltaista metsäaluetta. Lampien ympärillä oleva puusto on istutettu alueen maisemoinnin yhteydessä 1980-luvulla. Sen jälkeen puustoa on myös kylväytynyt. Suunnittelualueen eteläosan metsäalueet ovat tätä vanhempia. Nykyistä puustoa säilytetään mahdollisimman paljon, mutta vaarallisiksi todettuja puita poistetaan reittien varrelta ja uusille toiminnoille tehdään lisää tilaa.

Uimaranta-alueelta poistetaan puustoa suunnitelmassa merkityltä alueelta, jonka koko on 350 m². Kasvillisuutta karsitaan näkyvyyden parantamiseksi uimarantojen läheisyydessä, mikä on tärkeää uimarannan valvonnan ja turvallisuuden kannalta. Muualla lammen alueella kasvillisuutta hoidetaan maltillisesti, ja rannan kasvillisuutta tarkastellaan tarkemmin jatkosuunnitteluvaiheessa.

Peruskorjattavien puistoreittien varsilta on poistettava puita, joiden juuristot ulottuvat reittien alle. Uusien reittien kohdilta joudutaan kaatamaan puita, samoin kuin pysäköintiin osoitettavalta alueelta, koska alueelta ei löytynyt pysäköintiin soveltuvaa avointa aluetta. Kaadettavat puut jätetään alueelle lahopuuksi. Olemassa olevia lahopuita siirretään tarpeen mukaan pois uusien reittien alta sellaisenaan.

Virkistyskäyttöä ei ole liiemmästi otettu huomioon hiekkakuoppien alueen tähänastisessa hoidossa. Istutetun ja siemenestä kylväytyneen tiheän puuston harvennus tuo valoa pohja- ja kenttäkerrokseen, mikä hyödyttää erityisesti ruohovartista kasvillisuutta. Metsäalueilla virallisten reittien täydentäminen vähentää metsäalueiden kulutusta.

Täydentäviä istutuksia tehdään Rutikanpolun reunaluiskiin sekä pysäköintialueen ympäristöön. Istutuksissa käytetään suomalaisia, viherrakentamiseen soveltuvia luonnonkasveja tai ilmeeltään luonnonmukaisia, ympäristöön sopivia lajeja. Niittyalueella suositaan hyönteisten ravintokasveja ja kotimaisia luonnonkasveja. Luontaista pohjakasvillisuutta perustetaan uusien puistoreittien varsille poistettavia pintamaita ja alueen omaa siemenpankkia hyödyntäen.

Lampien ja alueen luontoarvoista tiedotetaan infotauluilla, kuten lintujen pesinnästä ja valaistuksen niukkuuden hyödyistä.

Vuorovaikutus

Puistosuunnitelmaluonnos oli esillä Helsingin kaupungin verkkosivulla 22.11.–5.12.2023 välisen ajan. Lisäksi suunnitelmaa esiteltiin asukkaille 28.11.2023 järjestetyssä asukastilaisuudessa. Tiedote puistosuunnitelun aloituksesta, esilläolosta sekä asukastilaisuudesta on lähetetty 8.11.2023 lähikiinteistöjen omistajille ja kaupunginosayhdistykselle. Lehti-ilmoitus on julkaistu 22.11.2023 Helsingin Uutisissa Koillis-Helsingin osapainoksessa. Mahdolliset kommentit suunnitelmiin pyydettiin toimittamaan 5.12.2023 mennessä.

Yleisesti alueen kehittämiseen on suhtauduttu positiivisesti. Asukastilaisuudessa saadut kommentit painottuivat tiedottamiseen, työn myönteisiin vaikutuksiin alueen ja lähiseutujen asukkaille sekä työn aikatauluihin. Lisäksi tehtiin huomioita muun muassa koirien kanssa alueella liikkumisesta, talviuinnista, rakenteiden turvallisuudesta linnuille, valaistuksesta, Slättmossenin suoalueesta sekä maanomistusoloista.

Asukaspalautteet on kirjattu vuorovaikutusmuistioon. Vuorovaikutusmuistio on liitteenä nro 3.

Puistosuunnitelmaehdotus oli nähtävillä 1.5.–14.5.2024 välisen ajan, jolloin osallisilla oli mahdollisuus esittää suunnitelmaehdotuksesta muistutus. Suunnitelmaehdotuksen nähtävillä olosta ilmoitettiin kirjeitse lähikiinteistöjen omistajille ja haltijoille.

Suunnitelmaehdotuksesta jätettiin yksi muistutus, johon vastattiin alla olevan mukaisesti.

Muistutuksen käsittely

Muistutuksen tekijä haluaa jättämässään muistutuksessa tuoda esiin huolellisen valaistus suunnittelun tärkeyden osana luontoalueiden suunnittelua, jotta valaistuksen haittapuolilta vältyttäisiin, sekä ilmaista huolensa siitä, mitä toimenpiteitä suunnitelmaselostuksessa mainittu kasvillisuuden hoito sisältää ja onko esitettyjä kasvillisuuden poistoja tarpeellista toteuttaa. Muistutuksessa nostetaan esiin myös aitaamisen mahdollisuus kasvillisuuden suojaamiseksi sekä otetaan kantaa roska-astioiden sijoitteluun.

Vastaus muistutukseen

Valaistus on tarpeen turvallisuussyistä. Tarkoituksena on toteuttaa sekä virkistyskäytön että alueen eliöstön tarpeiden kannalta mahdollisimman hyvä ratkaisu, jota tarkennetaan jatkosuunnitteluvaiheessa.

Valon määrä ja teho sekä ajanjakso, jolloin valot pidetään päällä, minimoidaan ja optiikka määritellään niin, että käytävien ulkopuolelle tulee mahdollisimman vähän valoa.

Uimalampien rantojen kasvillisuutta on turvallisuussyistä ja huoltorakennusten mahdollistamiseksi välttämätöntä karsia. Näkyvyys on rantapelastuksen ja alueella orientoitumisen kannalta tärkeää. Rutikan itäreunan pitkospuu-/polkureitillä ja länsireunan niemellä on pienempää ei mitattua puustoa ja pensaikkoa, mitä mahdollisesti vielä nostetaan säilytettäväksi suunnittelun tarkentuessa. Vaaralanlammen kiviverhottuihin luiskiin kylvätynyttä pientä puustoa tarkastellaan myös jatkosuunnittelussa tarkemmin. Peruskorjattavien reittien varsilta on poistettava puita, joiden juuristot ulottuvat reittien alle.

Matalia kasvillisuuden suoja-aitoja voidaan harkita lisättävän joihinkin kohtiin jatkosuunnittelussa. Alue on kuitenkin laaja, eikä sitä haluta aidata kokonaan.

Kierrätyspisteen astiat varustetaan kokonaan peittäväillä kansilla, joista esimerkiksi tuuli tai linnut eivät kuljeta roskia ympäristöön. Säiliöt ovat isot ja tyhjennysväli toteutetaan niin, että roskat mahtuvat säiliöihin. Säiliöiden paikkaa tarkennetaan vielä jatkosuunnitteluvaiheessa.

Muistutus ei antanut aihetta muuttaa laadittua puistosuunnitelmaehdotusta.

Nähtävillä olon jälkeen koirapuiston aitoja on vielä korotettu, sillä ensiksi esitetyt aidat olivat nykyisen ohjeen mukaan liian matalat. Selostusta on selkeytetty jättämällä Vantaan aluetta koskevia suunnitelmaratkaisuja pois sekä täydentämällä selostusta ja selkiyttämällä kieliasua. Luonnonympäristöön, puustoon ja lampeen kohdistuvia toimenpiteitä on puolestaan selostettu tarkemmin.

Kustannukset ja aikataulu

Jakomäen lammen puistometsän rakentamisen kustannukset ovat noin kaksi miljoonaa euroa eli noin 47 euroa/m² (alv. 0 %, kustannukset sisältävät työmaa- ja tilaajatehtävät).

Jakomäen lammen puistometsä kuuluu kunnossapitoluokkiin RAMS R2 (uimarannat, koirapuisto), R3 (käyttöviheralue), A3 (maisemaniitty), M2 (puistometsä ja lähivirkistysmetsä), M4 (suojametsä), S (luonnonsuojelualue).

Uimaranta tulee kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluiden hallintaan ja kunnossapitoon.

Jakomäen lammen puistometsän (pinta-ala noin 43 200 m²) vuosittaiset kasvillisuuden ylläpitokustannukset ovat noin 2 900 euroa eli noin 0,07 euroa/m² (alv 0 %). Muut kunnossapidon kustannukset (koirapuuisto, reitit, käyttöviheralue ja niitty) tarkentuvat suunnittelun edetessä.

Hanke rahoitetaan talousarvion kohdasta 8 03 01 03 Muut investoinnit.

Puistojen rakentaminen pyritään käynnistämään määrärahojen puitteissa sitten, kun vesilupa on saatu arviolta vuoden 2025 aikana. Työt alkavat uimalammen ruoppaamisella ja puustonhoitotoimenpiteillä. Varsinaisen rakentamisen on arvioitu alkavan vuonna 2026.

Helsinki ja Vantaa pyrkivät yhteiseen etenemisaikatauluun.

Aikatauluun voi vielä vaikuttaa se, että aluehallintovirastolle on jätetty poikkeamislupa- ja vesitalouslupahakemus kesällä 2024 vedenottoalueen määräyksistä poikkeamiseen, uimalampien ruoppaukselle, lampien reunojen muokkaukselle ja kaivulle pohjaveden tason alapuolelle.

Vantaan kaupunkitilalautakunta on 5.6.2024 §26 hyväksynyt Vaaralanlampien, Vaaralan Rivieran ja Slåttmossenin puisto- ja liikunta- aluesuunnitelman (piirustus 59269-1).

Toimivalta

Helsingin kaupungin hallintosäännön 16 luvun 1 §:n 2 momentin 11 kohdan mukaan lautakunta päättää katu-, puisto- tai muun yleisen alueen suunnitelman hyväksymisestä lukuun ottamatta taloudellisesti tai periaatteellisesti vähäisiä suunnitelmia.

Suunnitelmalla voidaan katsoa olevan erityistä merkitystä virkistyskäytön kannalta sekä sitä voidaan pitää taloudellisesti merkittävänä.

Sovelletut säännökset

Maankäyttö- ja rakennuslaki 90 §, 62 §

Maankäyttö- ja rakennusasetus 46 §, 43 §, 42 §, 30 §

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Johanna Himberg, projektinjohtaja, puhelin: 09 310 21806
johanna.himberg(a)hel.fi

Liitteet

24.09.2024

Asia/8

- 1 Suunnitelmaselostus nro VIO 6365/1
- 2 Suunnitelmapiirustus nro VIO 6365/1
- 3 Vuorovaikutusmuistio nro VIO 6365/1

Oheismateriaali

- 1 Muistutus

Muutoksenhaku

Hallintovalitus, katusuunnitelman tai muun yleisen alueen suunnitelman hyväksyminen

Otteet

Ote
Muistuttaja

Otteen liitteet
Esitysteksti

Tiedoksi

Maaomaisuuden kehittäminen ja tontit -palvelu/Haapanen
Rakennukset ja yleiset alueet / tilat -palvelut/Hildén
Hallinto- ja lakipalvelut, arkisto- ja kirjastopalvelut-yksikkö/Krook